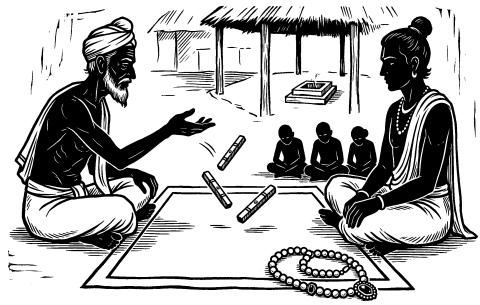

HOOFDSTUK ACHT

Dit is mijn rijkdom

Het vriendschappelijke spel

De Pandava's, met Yudhishthira voorop, gingen naar de koningen die in de zaal zaten, eerden wie eer verdiende en groetten de anderen naar hun leeftijd, en ze namen plaats op zetels met kostbare kleden. Toen de broers en alle koningen zaten, zei Shakuni tegen Yudhishthira: 'De zaal is vol, koning, en iedereen heeft op je gewacht. Laten we de stenen werpen en de afspraak voor het spel vastleggen.'

'Dobbelen is bedrog, en het is kwaad,' zei Yudhishthira. 'Er zit geen moed van een kshatriya in, en er is geen vaste regel waar je op kunt bouwen. Waarom prijs je dan het dobbelspel, koning? Wijze mensen prijzen de trots van een dobbelaar op zijn bedrog niet. Shakuni, versla ons niet op een slinkse manier, als een wreedaard.'

'Wie de telling bijhoudt en de kunstgrepen van de ander doorziet,' zei Shakuni, 'wie nooit moe wordt van alle zetten, wie het spel kent: die verdraagt alles wat het meebrengt. Alleen de inzet kan een van ons schade doen, zoon van Pritha, en daarom noemt men het spel een kwaad. Laten we spelen, koning. Wees niet bang. Leg de inzet vast en talm niet.'

'Devala, de muni die de poorten naar alle werelden kent, heeft het zo gezegd: met dobbelaars bedrieglijk spelen is kwaad. Een overwinning in de strijd,

volgens de dharma behaald, is het beste spel, en dit dobbelen is dat niet. Arya's gebruiken geen list, en ze spreken niet de taal van de mleccha's, die buiten de orde van de Veda leven. Een strijd zonder kronkels en zonder bedrog, dat is de gelofte van goede mannen. Wij doen wat we kunnen om de brahmanen bij te staan die eer verdienen. Speel niet roekeloos, Shakuni, en win ons niet af wat we daarvoor hebben. Ook een vijand versla je niet met roekeloze inzetten in een bedrieglijk spel. Ik wil geen geluk en geen rijkdom door bedrog. Zelfs een dobbelaar die niet bedriegt, doet iets wat men niet prijst.'

'Een brahmaan die de Veda kent, gaat met list op een onkundige af, Yudhishthira,' zei Shakuni, 'en een geleerde op een ongeleerde, en niemand noemt dat bedrog. Zo gaat wie de stenen kent op wie ze niet kent af, met list. Wie de wapens beheerst, gaat op wie ze niet beheerst af, en de sterke op de zwakke. Zo gaat het in alles wat mensen doen: met list, en wat ze willen is de overwinning. Als jij, nu je tegenover mij zit, denkt dat dit bedrog is, en als je bang bent, trek je dan terug uit het spel.'

'Als ik word uitgedaagd, weiger ik nooit. Dat is mijn gelofte, voor altijd. En het lot is sterk, koning: ik sta onder wat beschikt is. Met wie in deze vergadering speel ik? Wie kan er tegen mij inzetten? Laat het spel beginnen.'

'Ik lever de edelstenen en de juwelen en alle rijkdom, koning,' zei Duryodhana. 'En Shakuni hier, mijn oom, speelt voor mij.'

'Dat de een speelt voor de ander, lijkt me tegen de regel,' zei Yudhishthira. 'Jij bent geleerd genoeg om dat toe te geven. Maar als je het zo wilt, laat het dan beginnen.'

Terwijl het spel werd voorbereid, kwam Dhritarashtra de zaal binnen, met de koningen die bij hem waren, en ook Bhishma, Drona, Kripa en de wijze Vidura, en die vier waren er niet blij om. De koningen gingen zitten, in paren of alleen, op hoge zetels van allerlei kleuren. Met al die koningen bijeen, die de Veda kenden en dapper waren, was de zaal als de hemel van de goden wanneer ze daar samenkomen. Toen begon het vriendschappelijke spel. Tegenover Yudhishthira zat Shakuni, die de stenen tot in hun wezen kende.

'Dit snoer, koning, met de kostbare steen die uit de werveling van de zee komt, gezet in het fijnste goud: dit is mijn inzet,' zei Yudhishthira. 'Wat zet jij ertegenover? Wat is de rijkdom waarmee je tegen me speelt?'

'Ik heb edelstenen genoeg en allerlei rijkdom,' zei Duryodhana, 'en ik hang er niet aan. Ik win deze inzet.'

Shakuni nam de stenen op en wierp. ‘Gewonnen!’ zei hij tegen Yudhishthira.

Dit is mijn rijkdom

‘Met bedrog heb je deze inzet van me gewonnen,’ zei Yudhishthira. ‘Maar wees er niet zo trots op, Shakuni. Laten we spelen en duizenden tegelijk inzetten. In mijn schatkist staan honderd kruiken, elk gevuld met duizend nishka’s, gouden munten, en er is goud dat nooit opraakt, en zilver en ander metaal. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.’

Shakuni hoorde het, en tegen de oudste zoon van Pandu zei hij: ‘Gewonnen!’

‘Mijn koninklijke wagen, die ons hierheen heeft gebracht en die altijd heeft gezegevierd, zoveel waard als duizend andere, met tijgervel bekleed en met netten van belletjes behangen, die dreunt als de wolken en de zee. Hij wordt getrokken door acht paarden die in het hele rijk bekendstaan, en men zegt dat hun hoeven de grond niet raken. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.’

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: ‘Gewonnen!’

‘Ik heb honderdduizend slavinnen, jong en mooi, met gouden banden om hun polsen en armen, met gouden halssnoeren en kostbare kransen, in fijne kleren, met sandelhout gezalfd. Ze kennen de vierenzestig kunsten, en vooral de dans en de zang, en op mijn bevel bedienen ze de brahmaanse snataka’s, die hun leerjaren hebben afgesloten, en mijn ministers en de koningen. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.’

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: ‘Gewonnen!’

‘Ik heb evenveel slaven, jong, verstandig en bedreven, altijd in mooie mantels, met glanzende oorringen, en ze bedienen de gasten dag en nacht, met de schalen in hun handen. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.’

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: ‘Gewonnen!’

‘Ik heb duizend olifanten in bronst, zoon van Subala, met gouden gordels en gouden kransen, met het teken van de lotus op hun slapen, met slagtanden

zo lang en dik als ploegbomen. Ze dragen koningen, ze schrikken van geen enkel lawaai in de strijd, ze rammen de muren van vijandelijke steden omver, ze zijn zo donker als regenwolken, en elk van hen heeft acht wijfjes. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.'

Shakuni glimlachte en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'Ik heb evenveel wagens als olifanten, met gouden dissels en vaandels, met goed afgerichte paarden en met strijders die op wonderlijke manieren vechten. Ieder van die strijders krijgt duizend munten per maand, of hij nu vecht of niet. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.'

Shakuni, die vijandschap had gezworen, zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'De paarden uit het land van de gandharva's, gevlekt en met gouden kransen, die de gandharva Chitraratha gaf aan Arjuna, de boogschutter van de Gandiva, nadat die hem in de strijd had verslagen. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.'

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'Ik heb tienduizenden wagens en karren, met de beste trekdieren ervoor. En ik heb zestigduizend strijders, bij duizenden gekozen uit iedere stand, allemaal dapper, allemaal breed van borst, die melk drinken en goede rijst eten. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.'

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'Ik heb vierhonderd schatkisten, met koper en ijzer beslagen, en in elke kist liggen vijf grote maten goud, van de zuiverste soort. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.'

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

Een jakhals in uw huis

Vidura, de halfbroer van de koning, zag hoe het spel verliep, een spel dat alles zou wegnemen. 'Grote koning,' zei hij tegen Dhritarashtra, 'hoor wat ik u zeg, al zal het u niet bevallen, zoals een stervende zijn medicijn niet lust. Toen Duryodhana, met zijn kwade hart, net geboren was, huilde hij schril als

een jakhals. Hij is de verdelger van het geslacht van de Bharata's, en hij zal de oorzaak van de ondergang worden. U hebt een jakhals in huis, in de gedaante van Duryodhana, en u ziet het niet. Luister naar een wijs woord. Wie honing zoekt en vindt, ziet de afgrond niet. Hij klimt, en hij zinkt weg of hij valt. Zo is Duryodhana, dronken van het spel: hij ziet de honing en niet de afgrond, en hij maakt van deze grote wagenstrijders zijn vijanden.

U weet, grote koning, dat een zoon die niet deugde, eens voor het welzijn van de burgers is verstoten. De Andhaka's, de Yadava's en de Bhoja's hebben samen Kamsa verstoten, en toen Krishna hem in hun gezamenlijke opdracht had gedood, waren al zijn verwanten honderd jaar gelukkig. Laat Arjuna Duryodhana dan op uw bevel bedwingen, en laten de Kuru's gelukkig zijn als deze kwaadaardige man in toom wordt gehouden. Koop met een kraai deze pauwen, de Pandava's, en met een jakhals deze tijgers, en zink niet weg in een zee van verdriet. Voor het geslacht geeft men één man op, voor het dorp een geslacht, voor het land een dorp, en voor het eigen zelf de aarde. Dat zei Shukra, de leraar van de asura's, die alle harten kent, toen hij hun aanraadde Jambha bij zijn geboorte op te geven.

Men vertelt van een koning die vogels uit het woud in zijn huis liet wonen, vogels die goud spuwden. Uit hebzucht doodde hij ze, voor het goud, en in één keer vernietigde hij wat hij had en wat hij nog zou krijgen. Doe de Pandava's geen kwaad uit begeerte naar wat u vandaag kunt krijgen, want dan hebt u later spijt, zoals de man die de vogels doodde. Pluk de bloemen van de Pandava's een voor een, wanneer ze opkomen, zoals een tuinier die zijn bomen dag na dag met liefde verzorgt. Verbrand ze niet tot de wortels, zoals een kolenbrander zijn bomen. Ga niet ten onder, met uw zonen, uw ministers en uw leger. Want wie kan de zonen van Pritha weerstaan als ze samen zijn? Zelfs Indra niet, met de Maruts, de stormgoden, om zich heen.'

Dhritarashtra zweeg, en Vidura ging verder. 'Het dobbelspel is de wortel van twist. Het brengt verdeeldheid, en ten slotte een grote oorlog. Uw zoon Duryodhana heeft het aangegrepen, en hij schept er een felle vijandschap mee. De nakomelingen van Pratipa, de vader van Shantanu, en die van Shantanu, en het huis van Bahlika met hen, zullen door de misstap van Duryodhana allemaal in grote nood komen. In zijn roes jaagt Duryodhana het welzijn uit zijn eigen rijk, zoals een razende stier zijn eigen hoorn breekt. Wie zijn eigen inzicht opzij zet en de wil van een ander volgt, al is hij nog zo dapper en wijs, stapt op zee in een boot met een kind aan het roer, en hij zinkt in groot onheil. Duryodhana

speelt met de zoon van Pandu, en u bent verrukt omdat hij wint. Maar uit een spel dat te ver gaat, komt het gevecht, en daaruit de ondergang van mensen. Dit lokmiddel, dat u zelf zo goed hebt bedacht, brengt niets dan onheil, en u bezorgt er alleen uw eigen hart verdriet mee. En deze twist met Yudhishthira, die zo dicht aan u verwant is, keurt u goed.

Nakomelingen van Pratipa en van Shantanu, die hier in de vergadering zitten: luister naar deze woorden en laat ze niet langs u heen gaan. Er laait een verschrikkelijk vuur op. Blus het, voordat er oorlog van komt. Als Yudhishthira, door de stenen overmand, zijn woede niet langer bedwingt, en Bhima niet, en Arjuna niet, en de tweeling niet, waar vindt u dan in dat tumult nog een eiland?

Grote koning, u bent zelf een bron van rijkdom. Vóór dit spel kon u zoveel krijgen als u wilde. Wat hebt u eraan als u de Pandava's veel geld afwint? Win de Pandava's zelf. We kennen allemaal het spel van de zoon van Subala. Deze man uit de bergen kent het bedrog van de stenen, hij vecht met list. Laat Shakuni teruggaan waar hij vandaan komt. Voer geen oorlog met de zonen van Pandu.'

Duryodhana keerde zich tegen Vidura, en hij noemde hem Kshatta, zoals men een dienaar van het hof noemt. 'Altijd prijs je de roem van onze vijanden, Kshatta, en in stilte kleineer je de zonen van Dhritarashtra. We weten wel van wie je houdt, Vidura. Je kijkt op ons neer alsof we kinderen zijn. Wie zijn hart ergens anders heeft, is makkelijk te herkennen aan de manier waarop hij zijn lof en zijn blaam uitdeelt. Je tong verraadt je hart, en je woorden zijn nog vijandiger dan je gedachten. We hebben je op onze schoot gehaald, zoals je een slang op schoot haalt, en als een kat bijt je de hand die je voedt. De wijzen zeggen dat niets erger is dan je meester kwaad doen. Waarom ben je daar niet bang voor, Kshatta? We hebben onze vijanden verslagen en grote winst behaald. Zeg ons hier geen harde woorden. Je gaat altijd graag met onze vijanden om, en in je verwarring haat je ons telkens weer. Wie onvergeeflijke dingen zegt, wordt een vijand, en wie de vijand prijst, verraadt de geheimen van zijn eigen kant. Schaamt een man die van ons brood eet zich er dan niet voor dat hij hier zegt wat hij wil? Kijk niet op ons neer: we kennen je gedachten. Ga bij de ouden in de leer en word wijs, bewaar de naam die je hebt, en bemoei je niet met wat anderen doen. Denk niet dat jij hier beslist. Ik vraag je niet wat goed voor me is. Veel geluk, Kshatta: tart ons niet, we hebben genoeg van je verdragen.

Er is maar één die beveelt, er is geen tweede. Hij beveelt zelfs het kind dat nog in de moederschoot ligt. Hij bestuurt mij, en ik ga zoals hij me stuurt,

zoals water bergaf stroomt. Wie met zijn hoofd een rots wil splijten of een slang te eten geeft, volgt zijn eigen verstand. Wie een ander met geweld wil sturen, maakt een vijand van hem; raad die in vriendschap komt, verdraagt een wijze man. Wie een vuur aansteekt en niet meteen toeschiet om het te blussen, vindt niet eens de as terug. Je moet niemand in huis houden die bij de vijand hoort, en al helemaal geen Kshatta die ons kwaad wil. Ga maar waarheen je wilt, Vidura. Ook een losbandige vrouw verlaat haar man, hoe goed hij haar ook behandelt.'

'Zeg het zelf, koning, als een getuige,' zei Vidura tegen Dhritarashtra. 'Mensen die een man om zoiets verstoten, hoe lang houdt hun vriendschap? Het hart van koningen is wispelturig. Eerst stellen ze iemand gerust, en daarna laten ze hem met knotsen doodslaan.'

'Jij denkt dat je geen kind meer bent, prins,' zei hij tegen Duryodhana, 'en dat ik een kind ben, jij met je trage verstand. Maar wie eerst iemands vriend wordt en hem daarna zwartmaakt, die is het kind. Een traag verstand breng je niet tot het goede, zomin als een bedorven vrouw in het huis van een brahmaan. Raad bevalt deze stier van de Bharata's niet, zoals een man van zestig een jong meisje niet bevalt.'

'Wilt u alleen woorden horen die u bevallen, koning,' zei hij tegen Dhritarashtra, 'over alles wat u doet, goed of slecht, vraag het dan aan vrouwen, aan dwazen en kreupelen, en aan wie net zo onverstandig is. Een man die zegt wat men graag hoort, is makkelijk te vinden. Maar wie iets onaangenaams zegt dat goed is, en wie het wil horen, die zijn zeldzaam. Wie op de dharma vertrouwt en zich niet bekommert om wat zijn meester graag of niet graag hoort, en het onaangename zegt dat goed is: aan hem heeft een koning een bondgenoot. Grote koning, slik uw woede in en word weer rustig. Ze is bitter, scherp en heet, ze stinkt, ze komt niet van een ziekte en ze berooft u van uw naam, en toch drinken de goeden haar, en de slechten niet. Ik wens u en uw zonen altijd roem en rijkdom. Wat er ook met u gebeurt, ik buig voor u. Laten de brahmanen hun heilwensen over mij uitspreken. Dit zeg ik u met alle zorg: een wijs man tergt geen slangen met gif in hun ogen.'

Wat heb je nog?

'Je hebt veel rijkdom van de Pandava's verloren, Yudhishthira,' zei Shakuni. 'Als je nog iets hebt wat je niet aan ons verloren hebt, zoon van Kunti, zeg dan wat het is.'

'Ik weet dat mijn rijkdom niet te tellen is, zoon van Subala,' zei Yudhishthira. 'Waarom vraag je me naar mijn rijkdom, Shakuni? Zet maar in: tienduizenden, miljoenen, honderden miljoenen, tot getallen die zo groot zijn als de zee. Zoveel heb ik. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.'

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'Ik heb ontelbaar vee, zoon van Subala, runderen en paarden, melkkoeien met hun kalveren, geiten en schapen, tot aan de oostelijke oever van de Sindhu. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.'

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'Ik heb mijn stad, het land en de grond, met de bezittingen van iedereen die er woont, behalve de brahmanen, en die mensen zelf, behalve de brahmanen. Dat is wat mij nog rest. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.'

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'De sieraden waarin deze prinsen hier zo stralen, hun oorringen, hun gouden halssnoeren en alles wat ze aan hun lichaam dragen. Dit is de rijkdom waarmee ik tegen je speel, koning.'

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'Nakula hier,' zei Yudhishthira, 'donker en jong, met rode ogen, met schouders als een leeuw en sterke armen: hij is nu mijn enige inzet. Hij is mijn bezit.'

'Prins Nakula is je dierbaar, koning Yudhishthira,' zei Shakuni. 'Hij is al van ons. Waarmee speel je hierna?' Hij wierp de stenen. 'Gewonnen!' zei hij tegen Yudhishthira.

'Deze Sahadeva spreekt recht volgens de dharma, en in de wereld heet hij een geleerde. Hij verdient niet dat hij wordt ingezet. Toch speel ik met hem, die mij dierbaar is, alsof hij mij niet dierbaar is.'

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'De zonen van Madri, die je dierbaar zijn, heb ik allebei gewonnen, koning,' zei Shakuni. 'Maar Bhima en Arjuna wegen voor jou kennelijk zwaarder.'

'Je handelt tegen de dharma, dwaas,' zei Yudhishthira. 'Je kijkt niet naar wat hoort, en je wilt tweedracht zaaien tussen ons, die één van hart zijn.'

'Wie dronken is, valt in een kuil, en wie niet oplet, loopt tegen een paal,' zei Shakuni. 'Je bent de oudste, koning, en je staat het hoogst. Ik buig voor je. Je weet, Yudhishthira, wat dobbelaars in hun opwinding uitkramen: zulke dingen zien ze niet in hun dromen en niet als ze wakker zijn.'

'Hij die ons in de strijd als een boot naar de overkant brengt, die zijn vijanden verslaat, de prins die zo snel is, de held van de wereld: met hem, die het niet verdient, speel ik, Shakuni, met Arjuna.'

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'Hier heb ik de boogschutter van de Pandava's gewonnen,' zei Shakuni, 'de zoon van Pandu die zijn boog even goed met links als met rechts spant. Speel nu met Bhima, die je lief is, koning. Dat is wat je nog kunt inzetten, zoon van Pandu.'

'Hij die ons aanvoert, die ons in de strijd voorgaat zoals Indra met zijn bliksem, de vijand van de danava's; die schuin kijkt, met samengetrokken wenkbrauwen en schouders als een leeuw, en die nooit een belediging verdraagt; wiens kracht niemand evenaart, die de knots hanteert als geen ander en zijn vijanden vermorzelt: met hem, die het niet verdient, speel ik, koning, met Bhima.'

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'Je hebt veel rijkdom verloren, zoon van Kunti,' zei Shakuni, 'paarden en olifanten, en je broers ook. Zeg het, als je nog iets hebt wat je niet verloren hebt.'

'Ik ben er nog,' zei Yudhishthira, 'de oudste van al mijn broers, en hun dierbaar. Als ik verloren ben, zullen wij zelf voor je doen wat de verloren man moet doen.'

Shakuni hoorde het, greep naar bedrog en zei tegen Yudhishthira: 'Gewonnen!'

'Dat was het slechtste wat je kon doen, koning,' zei Shakuni, 'jezelf laten winnen. Je hebt nog bezit, en toch verspeel je jezelf. Dat is kwaad.'

Toen noemde Shakuni de broers een voor een op, de helden van de wereld die hij in het spel had gewonnen, zodat alle koningen in de zaal het hoorden. Daarna keek hij Yudhishthira weer aan. 'Er is nog één inzet die je lief is, koning, en die je niet hebt verloren: je koningin. Zet Draupadi in, de prinses van Panchala, en win jezelf met haar terug.'

'Ze is niet klein en niet groot,' zei Yudhishthira, 'niet te donker en niet te rood, en haar haar is blauwzwart en krult. Met haar speel ik tegen je. Haar ogen zijn als de bladeren van de herfstlotus, ze geurt als de herfstlotus, en ze is zo mooi als Shri, de godin van geluk en glans, die van de herfstlotus houdt. Om haar zachtheid, haar schoonheid en haar karakter is ze een vrouw zoals een man zich wenst: ze heeft alle gaven, ze is meegaand en zacht van spreken, een vrouw met wie een man dharma, verlangen en voorspoed kan bereiken. Ze gaat als laatste slapen en wordt als eerste wakker, en ze weet wat er gedaan is en wat nog gedaan moet worden, tot bij de koeherders en de schaapherders toe. Haar gezicht glanst, ook als het bezweet is, als een lotus of als jasmijn. Haar middel is zo slank als dat van een wesp, haar haar is lang, haar lippen zijn rood, en haar huid is glad. Met haar, de prinses van Panchala met haar slanke middel, met Draupadi, speel ik, zoon van Subala.'

De ouderen in de vergadering riepen: 'Schande! Schande!' De hele zaal raakte in beroering, en de koningen praatten met elkaar. Bhishma, Drona en Kripa braken uit in zweet. Vidura zat met zijn hoofd in zijn handen en zijn gezicht naar beneden, in gedachten, en hij zuchtte als een slang. Maar Dhritarashtra kon zijn vreugde niet verbergen. Steeds weer vroeg hij: 'Is het gewonnen? Is het gewonnen?' Karna, de koning van Anga, juichte luid, en met hem Duryodhana's broer Duhshasana en anderen. Bij de overigen in de vergadering liepen de tranen uit de ogen.

Maar Shakuni, zeker van zijn winst, aarzelde geen ogenblik. Hij wierp. 'Gewonnen!' zei hij, en hij nam de stenen weer op.

Geen slavin

'Kom, Kshatta,' zei Duryodhana. 'Haal Draupadi hier, de geliefde en geëerde vrouw van de Pandava's. Laat haar de vertrekken vegen, en laat ze opschieten. Dan is ze bij de slavinnen, en daar hebben wij ons vermaak.'

'Iemand als jij ziet niet wat vlak voor hem ligt,' zei Vidura. 'Je begrijpt niet, dwaas, dat je jezelf vastbindt met strikken. Je hangt boven een afgrond en je weet het niet. Je bent een hert dat in zijn kinderachtigheid tijgers tart. Op je hoofd zitten slangen met volle gifzakken. Prikkel ze niet, en ga niet naar het rijk van Yama.

Naar mijn oordeel is Draupadi geen slavin geworden. De koning zette haar in toen hij zichzelf al had verloren en geen meester meer was.

Deze zoon van Dhritarashtra draagt vrucht zoals een bamboe vrucht draagt, en eraan sterft. Het dobbelspel brengt vijandschap en grote angst, maar hij is rijp voor zijn einde en hij ziet het niet. Een mens moet geen woorden spreken die kwetsen en geen wrede dingen zeggen, en hij moet een ander niet met lage middelen onderwerpen. Een woord waarvan een ander schrikt, een brandend woord dat naar de oorden van kwelling leidt, spreekt men niet uit. Harde woorden vliegen uit de mond, en wie erdoor getroffen wordt, treurt dag en nacht, want ze raken de ander op zijn kwetsbaarste plekken. Een wijs mens laat ze niet op anderen los.

Een geit krabde eens met haar poten de grond open en groef zelf het mes op waarmee haar keel werd doorgesneden. Graaf zo geen vijandschap op met de zonen van Pandu. Wie kwaad spreekt over woudbewoners en huisvaders, over asceten en geleerden, die blaft zoals honden blaffen. Je ziet niet, zoon van Dhritarashtra, dat bedrog een verschrikkelijke deur is naar de oorden van kwelling. En veel van de Kuru's volgen je, met Duhshasana, nu het spel zijn gang gaat.

Kalebassen zinken en stenen drijven, en boten verdwalen altijd weer op het water, maar deze dwaze koning, de zoon van Dhritarashtra, luistert niet naar mijn woorden, die hem goed zouden doen. Als de wijze woorden van vrienden niet gehoord worden en alleen de hebzucht groeit, dan komt het einde van de Kuru's: een ondergang die alles meeneemt.'

. . .

HOOFDSTUK ACHT van *Het dobbelspel*, boek 3 van *De Mahabharata opnieuw verteld* door Jan de Vries. Dit hoofdstuk staat op mahabharata.nl/lezen/het-dobbelspel/dit-is-mijn-rijkdom/, met de verhalen, de personages en de plaatsen erbij. Het volgende hoofdstuk, *Wie verloor u eerst?*, staat op mahabharata.nl/lezen/het-dobbelspel/wie-verloor-u-eerst/. Het hele boek is als PDF en EPUB te downloaden op mahabharata.nl/lezen/het-dobbelspel/. Nederlandse tekst © 2026 Jan de Vries; werkeditie, niet in de handel.